

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3777/2018
21.05.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца - противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Милан Вујин, адвокат из ..., против тужених – противтужиља ББ и ВВ, обе из ..., чији је заједнички пуномоћник Добрица Стефановић, адв. из ..., ради накнаде штете по тужби и неоснованог обогаћења по противтужби, одлучујући о ревизији тужених – противтужиља изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6797/17 од 13.12.2017. године, у седници одржаној 21.05.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ ОДБИЈА као неоснована ревизија тужених – противтужиља изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6797/17 од 13.12.2017. године у ставу првом изреке у побијаном усвајајућем делу одлуке о тужбеном захтеву.

УСВАЈА СЕ ревизија тужених-противтужиља, УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6797/17 од 13.12.2017. године у преосталом делу става првог изреке и пресуда Трећег основног суда у Београду П 52096/10 од 23.02.2017. године у делу одлуке о противтужбеном захтеву и трошковима поступка и предмет се у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6797/17 од 13.12.2017. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужених – противтужиља и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П бр.52096/10 од 23.02.2017. године у ставовима првом, трећем, четвртном и петом изреке. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца – противтуженог и првостепена пресуда потврђена у ставу другом и петом изреке. Ставом трећим изреке су одбијени захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Пресудом Трећег основног суда у Београду II бр.52096/10 од 23.02.2017. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и тужене обавезане да му солидарно исплате износ од 1.432.072,20 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је преостали део тужбеног захтева тужиоца којим је тражио да му тужене поред досуђеног износа исплате и износ од још 10.228.953,80 динара, као разлику између траженог износа од 11.661.026,03 динара и досуђеног износа, са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован противтужбени захтев тужених – противтужилаца да им тужилац – противтужени солидарно исплати износ од 8.388.600,00 динара на име накнаде штете, са законском затезном каматом за сваки месец у периоду од јула месеца 1982. године па закључно са новембром 2010. године, у појединачно означеним месечним износима, почев од дана доспелости, па до коначне исплате. Ставом четвртим изреке одбијен је као неоснован компензациони приговор којим је тужилац – противтужени тражио да се тужене – противтужиле обавезу да му исплате износ од 11.661.026,03 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате, и да се одбије противтужбени захтев преко износа од 1.740.671,46 динара, да се пребију њихова потраживања тако да се тужене – противтужиле обавезу да му солидарно исплате износ од 9.920.354,57 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом петим изреке, тужене – противтужиле су обавезане да тужиоцу – противтуженом солидарно накнаде трошкове парничног поступка од 72.427,59 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену и то против става првог изреке у делу којим су потврђене одлуке о усвајајућем делу тужбеног захтева и о противтужбеном захтеву, тужене – противтужиле су благовремено изјавиле ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 399. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.125/04, 111/09), који се у овом парничном поступку примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11, 55/14) Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана у делу одлуке о тужбеном захтеву, али да је основана у делу одлуке о противтужбеном захтеву због погрешне примене материјалног права услед чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности а није учињена ни битна повреда из члана 361. став 1. у вези члана 8. ЗПП на коју се ревизијом указује јер чињенично стање оно које је утврђено у првостепеној пресуди, а не у поступку пред другостепеним судом.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац – противтужени као давалац издржавања закључио је са сада пок. ГГ, као примаоцем издржавања, уговор о доживотном издржавању 14.06.1982. године, којим се она обавезала да му уступа своју стару кућу зидану пре рата у ул. ... број .. у ... уз коришћење земљишта – парцеле бр. ..., а он да ће је издржавати и после смрти пристојно сахранити и да ће извршити њене обавезе које је имала према решењу Четвртог општинског суда у Београду II бр.1905/82 које се односе на повраћај главног дуга ДД из ... заједно са каматом, трошковима парничног и

извршног поступка, као и да од свог новца изврши поправку ове куће, окречи је и огради двориште, угради сливнике, поправи кров куће, као и друге поправке потребне за нормално становање. Тужилац је поступио по својој обавези из овог уговора и вратио ГГ дуг што је утврђено из потврде од 25.02.1983. на износ од укупно 128.000,00 динара и бринуо је о њој, пружајући јој издржавање све до њене смрти 15.04.1983. године. За њеног живота је започео радове на реновирању куће од којих је неке извео и после њене смрти. Законске наследнице сада пок. ГГ, овде тужене – противтужиље, покренуле су парницу ради утврђења ништавости наведеног уговора о доживотном издржавању у којој је пресудом Четвртог општинског суда у Београду П бр.954/84 од 13.04.1988. године, која је постала правноснажна 27.02.1989. године доношењем пресуде Окружног суда у Београду Гж бр.9775/88, утврђена ништавост овог уговора. На основу ове пресуде је извршена укњижба права власништва на овој кући на име ГГ јер је претходно на истој као власник био уписан овде тужилац – противтужени. Правноснажним решењем Четвртог општинског суда у Београду О бр.2529/90 од 05.11.1990. године за законске наследнице сада покојне ГГ по основу законског реда наслеђивања, оглашене овде тужене – противтужиље а на заоставштини коју чини наведена кућа. После доношења овог оставинског решења, тужилац-противтужени је остао да живи у њој све до 14.11.2010. године када се иселио и предао је у посед туженима. На основу налаза и мишљења судског вештака грађевинске струке утврђена је вредност радова које је тужилац – противтужени изводио на овој кући површине од 73,33 м², у периоду од 1982. године када је закључен уговор о доживотном издржавању до 1990. године када су овде тужене – противтужиље постале њене власнице по оставинском решењу. Утврђено је да вредност свих радова који су изведени у овом периоду према ценама на дан 26.02.2015. године износе 15.164.083 евра, што у динарима износи 1.826.755,40 динара; од чега вредност инвестиционих радова представља износ од 1.029.577,00 динара, а вредност радова на текућем одржавању објекта 359.681,50 динара. На основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке утврђено је да је новчани износ који је овде тужилац – противтужени исплатио ДД као дуг ГГ, на дан сачињавања налаза одговара износу од 263.744,84 динара, а да висина трошкова издржавања којима се тужилац – противтужени изложио у периоду извршавања уговора о доживотном издржавању па до ГГ смрти износи 97.340,48 динара, као и да валоризовани трошкови сахране износе 41.410,00 динара. Исти вештак је обрачунао и закупнину за наведену кућу за период од августа 1990. па до новембра 2010. године када је предата туженима, у укупном износу од 4.509.002,21 динара. Изјаснивши се да висина закупнине за ову кућу (по личном сазнању) износи 150 евра. Пресудом Врховног суда Србије Рев 2242/06 од 14.12.2006. године, донетом у овом парничном поступку, одбијена је као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Окружног суда у Београду Гж 16523/05 од 16.05.2006. године којом је потврђена првостепена пресуда којом је одбијен његов тужбени захтев да се утврди да је на основу извршених улагања по основу уговора о доживотном издржавању закљученим са сада пок. ГГ, стекао право сувласништва наведене куће у ..., са одређеним сувласничким уделом.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања и чињенице да је овде тужилац – противтужени изводио радове на инвестиционом одржавању куће у периоду важења и извршења уговора о доживотном издржавању који је закључио са сада пок. ГГ од 1982 па

до 1989. године, односно у време док је постојала његова савесност, будући да је уговор о доживотном издржавању био пуноважан до 1989. године када је пресуда којом је утврђена ништавост овог уговора постала правноснажна; првостепени суд је закључио да тужиоцу припада накнада за изведене инвестиционе радове у утврђеном износу од 1.029.577,00 динара, као и надокнада за намирени дуг примаоца издржавања према трећем лицу који је исплатио као своју уговорну обавезу по овом уговору, као и накнада за трошкове сахране и за износ стварних трошкова којима се изложио на име издржавања сада пок. ГГ у периоду извршења уговора о доживотном издржавању, утврђујући тај износ на укупно 1.432.072,20 динара, за који износ је (делимично) усвојио тужбени захтев на основу члана 104. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО). Правилно налазећи да тужилац има право на повраћај новчаних износа датих на основу уговора о доживотном издржавању за који је накнадно правноснажном пресудом утврђено да је ништав.

Одлучујући о противтужбеном захтеву тужених – противтужилаца првостепени суд је закључио да је неоснован из разлога што оне нису доказале своју намеру да ову кућу издају у закуп, као ни могућност да то чине јер сама чињеница поседовања непокретности не доводи аутоматски до закључка да ће они који је поседују и искористити ради издавања у закуп, сматрајући да је реч о накнади штете у смислу чланова 154. и 155. ЗОО. Како је одбио противтужбени захтев, одбио је и компензациони приговор тужиоца као противтуженог. Другостепени суд је у потпуности прихватио изложено правно становиште првостепеног суда.

По налажењу овога суда, правилно је побијаном пресудом примењено материјално право, у погледу усвајајућег дела тужбеног захтева за 1.432.072,20 динара, на име реституције – повраћаја издатака тужиоца датих на име инвестиционог одржавања наведене куће, као и на име дуга који је исплатио трећем лицу као своју обавезу даваоца издржавања, на име трошкова сахране и трошкова издржавања, односно накнаде укупних трошкова којима се изложио по основу у то време пуноважног уговора о доживотном издржавању.

Неосновани су ревизијски наводи тужених – противтужилаца у погледу усвајајуће одлуке о тужбеном захтеву, којима истичу да је тужилац још у време закључења уговора о доживотном издржавању са сада пок. ГГ, знао да је она пословно неспособно лице и да је због тога био несавестан још од времена закључења овог уговора, а не тек од 1989. године, када је постала правноснажна пресуда којом је утврђена ништавост овог уговора, због тога што пресуда производи процесно правно дејство од момента правноснажности. Оспоравањем да су неки од инвестиционих радова изведени и после 1989. године односно до 1990. године и који су то конкретно радови, уствари се напада чињенично стање као непотпуно и погрешно утврђено, али то не може бити ревизијски разлог у смислу члана 398. став 2. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 405. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Међутим, основано се у ревизији тужених-противтужилаца оспорава правилност одлуке о њиховом противтужбеном захтеву за исплату припадајуће закупнине због

немогућности да користе своју кућу (у улици ... број .. у ..., површине од око 74 м²), у периоду дужем од 20 година. Наиме, не може се прихватити становиште нижестепених судова да тужене – противтужиље нису доказале своју намеру да ову непокретност издају у закуп, нити су доставиле доказ о могућности издавања и да је зато неоснован њихов противтужбени захтев за накнаду штете. Ово из разлога што је реч о правном институту употребе туђе ствари у своју корист из члана 219. ЗОО, којим је прописано да када неко туђу ствар употребљава у своју корист, да ималац ствари може независно од права на накнаду штете захтевати, да му овај накнади корист коју је имао од употребе. Тако осиромашено лице има право на реституцију по правилима правно неоснованог обogaћења из члана 210. ЗОО, која се састоји у накнади вредности користи коју је обogaћено лице имало употребом туђе ствари.

Постигнута корист се може огледати у висини месечне тржишне закупнине за наведену кућу, због чега ће првостепени суд у поновном поступку ангажовањем судског вештака одговарајуће струке који поступа према правилима те струке, поуздано утврдити ту висину.

Када коришћењем и употребом туђе ствари у смислу члана 38. став 2. Закона о основама својинскоправних односа, идентитет ствари остаје очуван (као у конкретном случају), савесни држалац није дужан да плати накнаду за такво коришћење ствари за време док је био савестан. О томе ће првостепени суд такође водити рачуна доношењем поновне одлуке у овој правној ствари.

Како одлука о трошковима поступка, зависи од одлуке о главној ствари, то је и она укинута.

Из изложених разлога, одлучено је као у ставу другом изреке, на основу члана 407. став 2. ЗПП.

Председник већа-судија
Звездана Лутовац,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић

